

i Puerto Rico, posen de manifest, amb llur brevetat, la manca d'informació dels autors pel que fa referència a aquestes regions.

Es de doldre que la impressió del llibre no hagi estat més vigilada. Són ben nombroses les errades tipogràfiques que salten als ulls, principalment en les cites bibliogràfiques en llengües estrangeres.

A un altre ordre d'inadvertències pertanyen els esments de trobadors amb el nom desfigurats: Arnaut de *Marvill* (pàg. 18 n.), en lloc de *Maroill* o *Maroïh*; *Giaufré* Rudel (pàg. 19 n.), amb grafia italianitzant per *Jaufré*; Amaneu *des Escas* (pàg. 19 n.), quan avui tothom està d'acord a escriure Amanieu *de Sescas*; un *trovador Ermenguan* (pàg. 22), que seria Matfre Ermengau; àdhuc el català Ramon Vidal de Besalú (pàg. 14 n.), el lloc d'origen del qual està escrit sota la forma provençal tanmateix equivocada *Bezadun* (correctament hauria estat *Bezaudun*).¹

No hi ha cap capítol en *La Maya* dedicat a Catalunya; com que els seus autors, de totes maneres, en parlar de la creu i de l'arbre de maig, en els capítols III i VI, respectivament, hi fan referència, recordem que aquests temes són tractats, amb indicacions bibliogràfiques, en el llibre de Joan Amades *Les diades populars catalanes*, II (Barcelona 1935), 25-31.

R. ARAMON i SERRA

MAURICIO DE IRIARTE, S. I.: *Genio y figura del iluminado maestro B. Ramón Lull*. Madrid, «Arbor», 1945. 68 pàgs. + v làms.

El present estudi, la base del qual són unes lliçons donades a l'Escola Lul·lística Mallorquina durant el curs 1944-45, és un assaig de caracterologia del Doctor Iluminat, fundat en gran part sobre els trets psicològics que amb profusió ofereix la seva obra i sobre la vida coetània. És un treball de psicòleg, construït amb el mètode de les ciències experimentals, diferent, per tant, del que fins ara haviem fet els biògrafs de Llull. «Lo que pretendemos trazar», ens diu l'autor, «es una semblanza caracterológica, no biográfica. Por tanto, no seguimos el curso de su vida [de Llull] o de sus actividades de palabra o pluma. Tan sólo recogemos aquellos elementos, hechos o dichos, etc., que sean, como lo dice la palabra, característicos de la índole, o sea, los que tengan sentido caracterológico».

L'autor ordena els materials segons diversos punts de vista. Comença per les faccions i retrat de Llull; segueix amb l'examen de l'ambient en què s'educà, la conversió, actitud davant del món i els homes, tons temperamentals, tendències i aspiracions, afectivitat ciclotímica i crisis malencòniques, dots mentals, formes de religiositat, valors i exemplaritat de la seva vida.

L'obra del P. Iriarte ha estat feta amb gran seriositat, i algunes de les conclusions a què arriba són molt interessants de confrontar amb el que ens han dit els biògrafs de Llull. N'esmentarem algunes per via d'exemple. Fundant-se en un passatge del *Libre de Contemplació* (108, 13), ens diu el P. Iriarte (pàg. 20) que el canvi intern que motivà la conversió de Ramon no degué ésser tan sobtat

1. Així mateix el conegut tractadista del segle XIII André le Chapelain és citat en la pàg. 19 com *Andrea Cappella* (i, en nota, *Capellano*); si hom no el volia designar amb el seu nom francès o amb la forma llatina, s'hauria pogut posar en castellà.

com fa suposar la vida coetània. Ens diu també el P. Iriarte (pàg. 29) que Llull estava poc dotat per a l'organització, i que no sabia acabar ni les seves obres ni els seus plans. «Lo que le salió bien fué por una espontaneidad genial. Fué un proyectista y un propagandista y un promotor, no un realizador. De haber tenido aquellas otras dotes no hubiera fracasado en sus intentos, ni hubiera sido tachado y rechazado como *fantástico* o *fantastiquísimo*. Mas, con todo ello, el haberse sobrepuesto a sus decepciones y reveses, aun contando sus enfermedades depresiones, ensalza su energía indomable y su operosidad a toda prueba». Aquest judici s'ha de completar amb un altre del propi P. Iriarte (pàg. 49), segons el qual Llull «más que fantástico fué ilusionado, porque era ingenuamente idealista y optimista».

L'estudi d'aquest caire de la figura de Ramon és més aprofundit en el capítol que tracta de la seva efectivitat ciclotímica (pàg. 40 ss.), considerada pel P. Iriarte com un dels trets fonamentals de la psicologia de Llull, fàcil d'inflamar-se per qualsevulla causa i amb alternances d'exaltació i abaltiment. A aquest propòsit ens sembla interessant de recollir l'observació del P. Iriarte, que si aquests trets de caràcter foren desfavorables per a l'home d'acció, no ho foren gens, ans al contrari, per a l'escriptor (pàg. 47).

En el capítol VII són assenyalats els trets psicològics més rellevants de l'escriptor — les seves facultats mentals. L'autor posa de relleu el gran desenrotllament que en el nostre gran pensador tingueren la vivacitat sensorial, la memòria, la imaginació i la intel·ligència, intel·ligència que, segons el P. Iriarte, en la seva tendència íntima era més pragmàtica que contemplativa, amb tot i la inclinació de Llull per a la contemplació de coses i persones, més que no pas d'idees.

El caràcter inductiu d'aquest estudi fa difícil d'extractar-lo amb poques paraules. El seu autor va assenyalant fets i els qualifica d'acord amb la doctrina de la Psicologia experimental. Com hem dit al principi, serà sempre interessant de comparar aquests resultats amb els que a voltes, amb més intuïció que mètode, formula la crítica literària. Per a pronunciar-se definitivament sobre els judicis del P. Iriarte caldria comptar per endavant amb una biografia de Llull, en la qual el riquíssim material autobiogràfic i temperamental que ens ofereix la seva obra hagués estat degudament utilitzat i datat amb les majors garanties, car cal no oblidar que sense la prèvia cronologia de la producció lulliana no es podrà mai fer d'una manera definitiva la biografia del Mestre. De moment aquesta semblança d'un conreador de la Psicologia no difereix en essència de la dels biògrafs del gran místic, però sí en alguns matisos. Desintegrats els elements de la personalitat de Llull, en virtut del mètode analític emprat, no ressalta tan vivament aquell dinamisme que fa tan trepidant la seva obra i constitueix un dels grans atractius de la seva fascinant figura. Però això només es deu a la posició des de la qual enfoquem l'estudi del personatge. En l'interessant assaig del P. Iriarte s'han sabut captar nombrosos caires de la gegantina personalitat de Ramon i s'han sabut extreure amb perspicàcia, de la seva voluminosa producció, passatges d'indubtable interès psicològic, dels quals s'han donat excel·lents traduccions en les notes. Ens plau de fer remarcar que l'estudi del P. Iriarte, ultra ésser una estimable aportació científica a l'estudi de la figura de Ramon Llull, es fa admirar, també, per la justesa i l'elegància del seu estil.

Pere BOHIGAS